

Det er ikke, fordi det i sig selv var forkert at bede landsstyret om at overtage banken, men der blev øvet et voldsomt pres fra den danske regerings side. Der blev givet oplysninger, som er urigtige. Her tænker jeg naturligvis specielt på oplysningen til lagmand Marita Petersen ved mødet i Nationalbanken den 17. marts 1993 om, at Føroya Banki ikke har brug for mere kapital. Banken var insolvent, allerede da den blev overdraget til Færøerne, hvis de nødlidende kreditter var blevet opgjort korrekt.

For os på Færøerne er denne sag en sag mellem de to parter i rigsfællesskabet. Derfor har det ikke den store betydning, om det var bankdirektør Peter Straarup eller en af den danske regerings embedsmænd, der afgav det afgørende løfte om, at banken ikke havde behov for kapital. Grønborgrapporten har tydeligt nok vist, at i al fald de embedsmænd, der var involveret i aftalens etablering, var vel vidende om, at Føroya Bankis situation var meget alvorlig, og at der på trods af denne viden ikke var sket en gennemgang af bankens udlån med henblik på at foretage hensættelser efter Finanstilsynets sædvanlige retningslinjer for banker i tilsvarende situationer.

Tværtimod havde Finanstilsynet, som det er blevet fremhævet, skyndt sig langsomt. De eneste, der ikke var og ikke blev informeret om det, var Færøernes lagmand og landsstyre, til trods for at alle involverede parter vidste, at det var Færøerne, der som fremtidig ejer af Føroya Banki ville komme til at bære de meget betydelige tab, som de øvrige vidste ville komme.

Dette er for os på Færøerne det centrale i sagen. Heri består den uret, som den danske regering har begået mod det færøske samfund. Præcis hvor meget den danske statsminister og den danske finansminister personlig var vidende om, er ikke afgørende i forholdet mellem Færøerne og Danmark. Regeringen må som regering være ansvarlig for sine embedsmænd, handlinger og viden, herunder også for fortiet viden. Det burde være fremlagt for den færøske part i sagen.

Men helt frem til denne debat i Folketinget i dag har vi oplevet en regering, der ikke har villet påtage sig sit ansvar over for Færøerne, der er den svage og forurettede part i rigsfællesskabet i denne sag. Tværtimod har sagens forløb i de fem år, der nu er gået, været fuld af fortieser, bortforklaringer og manglende vilje til at påtage sig et ansvar.

Ikke nok med, at vi blev påtvunget en bank, der viste sig at være insolvent, og som påførte Færøerne meget betydelige tab, men da tabene kom og det var åbenbart, at nogle, der deltog i overdragelsen, måtte have vidst, hvor galt det stod til, benægtede man det. Og man nægtede længe at sætte den uvildige undersøgelse i gang. Da man endelig vedtog at nedsætte undersøgelseskommissionen, der nu har leveret os Grønborgrapporten, ville man af danske indenrigspolitiske årsager ikke give Færøerne den type undersøgelse, som Færøerne som den forurettede part bad om.

Dette er ikke sagt som en kritik af undersøgelseskommissionen, der, som jeg allerede har fremhævet, har leveret et sobert stykke arbejde, som vi er godt tilfredse med på Færøerne, men det er sagt for at fremhæve, at der for fem år siden blev begået en stor uret mod det færøske samfund, og at uretten er forblevet en uret helt frem til i dag.

For at illustrere størrelsen af uretten kan jeg foretage et regnestykke. Som bekendt var størrelsen af det tab i Føroya Banki, som det færøske landsstyre måtte dække ind kun et halvt år efter overdragelsen af banken, over 1 mia. dkr. Hvis dette tab bliver ganget op med forskellen i størrelsen på den færøske og den danske økonomi, ville det i Danmark svare til et tab på godt 120 mia. kr. Hvordan mon den danske befolkning ville reagere, hvis nogen kom og bevidst påførte det danske samfund et tab på 120 mia. kr. for så bagefter, når tabet var en realitet, at komme og sige: Det skal I ikke være så kedede af; I kan da godt låne pengene af os; vi skal blot have dem tilbage om nogle år med rente og renters rente?

Er der nogen, der kan forstå, at det færøske folk og det færøske landsstyre føler sig ydmyget og uretfærdigt behandlet? De følelsesmæssige bånd, der binder os sammen i rigsfællesskabet, er blevet slidt, så de er ved at bryde. Det er vi mange som håber og arbejder for ikke kommer til at ske.

Den uret, der er forvoldt, kan ikke gøres god igen i en håndvending. Det vil tage år på ny at genoprette et tillidsfuldt forhold i rigsfællesskabet, men i dag har Folketinget ved konklusionen af denne debat mulighed for at tage de første skridt mod en forsoning og genopbygning af tilliden og det gode broderforhold. Man kan erkende, at der er forvoldt en uret mod det færøske samfund og vise sin gode vilje ved at ræk-